

Politisk standpunkt

TAKE AWAY GENBRUGELIGE EMBALLAGER

Slut med gratis engangsemballage – Genbrug skal være det nye normal for take away i Danmark

DRC støtter en grøn omstilling mod en cirkulær økonomi og bakker op om en politisk ambition om at erstatte engangsemballager til take away af mad og drikke med genbrugelige løsninger. Der er brug for en national strategi og indsats, som kan sætte gang i en transition mod en muliggørelse af et nationalt dækkende og ensartet genbrugssystem så take away-emballage kan blive genbrugelige og kan bruges igen og igen. Systemet skal være et nyt pantsystem og ikke en del af Dansk Retursystem.

Målet om et nationalt system kan sikre innovation, skalerbarhed og miljøøkonomisk effektivitet. Hvor tilslutning til et genbrugssystem ikke er mulig, skal engangsemballage pålægges en obligatorisk minimumspris, som et forbud mod uddeling af gratis engangsemballage. Det vigtige er at målet sikrer, at forbrugerne møder et egentligt forbud mod brug af gratis engangsplast i hele samfundet.

Indsatsen skal være helhedsorienteret ved at omfatte alle uddelingssteder for take away i Danmark og skal være understøttet af staten for at opnå et nationalt dækkende system. DRC hilser derfor de afsatte Finanslovsmidler på 5 mio kroner hvert år fra 2025 til 2027 velkommen. Midlerne skal bruges til at undersøge mulighederne for at indføre et nationalt genbrugssystem for take away-emballager. Der skal nedsættes et partnerskab mellem Miljø- og Ligestillingsministeriet og en række interessenter for at kigge på, hvordan et genbrugssystem kan se ud, på emballagedesign og forbrugeradfærd.

Det kræver en koordineret indsats på tværs af kommunegrænser, værdikæder og aktører, så både store og små virksomheder kan deltage på lige vilkår. Offentlig medfinansiering og klare og enkle rammevilkår er nødvendige for at sikre, at løsninger er realistiske, giver lige vilkår og brugervenlighed for de aktører, der skal håndtere uddeling og for forbrugerne.

DRC skal inddrages centralt i udvikling og etableringen af det nationale system og reglerne for minimumspris, for at sikre at rammevilkår kommer til at understøtte uddelingssteders mulighed for at håndtere det fremtidige system på en forretningsmæssigt enkel og acceptabel måde. Det er vigtigt for opbakningen til systemet, at alle uddelingssteder lige fra restaurationer til detail indgår, så der ikke sker en konkurrenceforvridning på tværs af markedet.

DRC's forslag - 5 sporskifter til genbrugelig take away-emballage i Danmark:

1. Gratis engangsemballage til take away forbydes i hele landet.

Alle uddelingssteder skal enten tilslutte sig et genbrugssystem eller pålægge engangsemballage en minimumspris.

2. Forbrugeren betaler for emballagen.

Enten i form af pant ved genbrugsemballage, eller som en minimumspris ved engangsemballage, når emballagen ikke kan kobles til et genbrugssystem. Dette skal skabe incitament til at vælge genbrug eller medbringe egen emballage. Om forbrugeren kan medbringe sin egen emballage er betinget af, at fødevaremyndighederne fremkommer med en enkel og brugbar måde, der sikrer, at hygiejnereglerne overholdes. Ved en online-bestilling kan uddelingsstedet afvise, at en forbruger kan medbringe egen emballage.

3. Et landsdækkende genbrugssystem etableres.

Transition mod en muliggørelse og etablering af et nationalt dækkende og ensartet genbrugssystem. Systemet skal dække de mest udbredte take away-emballager – fx kaffekopper, pizzabakker og sushiæsker – baseret på en national kortlægning af emballagetyper og forbrugsmængder. Den enkelte virksomhed skal ikke selv håndtere, vaske eller opbevare genbrugsemballage. Forbrugeren er ansvarlig for at aflevere emballagen til genbrug i det nationale system (ligesom med pant på flasker).

4. Minimumspris sikrer lige konkurrence.

Uddelingssteder i områder uden adgang til genbrugssystemet skal opkræve en fastsat minimumspris for engangsemballagen, svarende til pantsystemets pris. Kravet om opkrævning af minimumspris for emballagen skal og kan alene pålægges uddelingsstedet som aktør, der påfylder fødevaren i emballagen.

5. Forbrugeren kan medbringe egen emballage.

Uddelingssteder skal give mulighed for, når det er muligt, at forbrugere medbringer egnet emballage, der lever op til relevante hygiejne- og formkrav i overensstemmelse med fødevareregler og håndteringsmuligheder. Forudbestilling f.eks. ved online begrænser forbrugers mulighed for at medbringe egen emballage.

Begrundelse og potentiale

Pilotprojekter i Aarhus, og også i København viser, at genbrugsløsninger er teknisk mulige og at både uddelingssteder og forbrugere er positive over for genbrugsemballager for take away. Det er hovedsageligt genbrugskopper til drikkevarer, som bliver testet. LCA-analyser dokumenterer, at genbrugelig take away-emballage har en lavere miljøpåvirkning end engangsprodukter – som vil vokse med en national skalering.

Erfaringer fra dansk lovgivning om forbud mod uddeling af gratis plastbæreposer i detailhandlen viser, at forbrugeradfærd hurtigt ændres, når ensartede regler og priser indføres. Det samme princip skal gælde for take away-emballage.

DRC's ambition

DRC vil bidrage til at skabe incitamenter og løsninger, så alle medlemmer og uddelingssteder af take away-mad og -drikke i Danmark på sigt kan tilbyde take away i emballager, der kan indgå i et nationalt genbrugssystem og gøre det muligt for forbrugere at medbringe egen emballage. Dette vil være i overensstemmelse med EU Emballageforordning's krav om mindst 10 % genbrug og forbrugerne skal kunne medbringe egen emballage i 2030. Staten og kommunerne skal også bidrage og sikre, at ambitionen bliver realiseret i praksis.